CONTRIBUȚIE LA CARACTERIZAREA *DOINEI*

DE

PETRU CARAMAN

I. *Considerații preliminare*

1. *Precizarea subiectului propus**

Doina este poate tot ceea ce-i mai frumos și mai specific în creațiunea noastră populară. În melodiile ei pline de vrajă, se continuă încă pînă azi manifestarea muzicală românească cea mai reprezentativă ; iar, dacă ne gîndim la aspectul ei poetic, nu vom nedreptăți poezia cultă, afirmînd că doina a fost și singura noastră poezie, care, în graiul ei simplu de țară, a cîntat cu accente etern-omenești pînă la Eminescu. Acest cîntec sugerează cercetătorului cele mai diverse probleme. Astfel, ne putem pune o sumă de chestiuni în legătură cu tematica doinelor, care poate fi urmărită comparativ — în cadrul restrîns românesc sau și în cadrul larg al liricii altor popoare — pot fi studiate apoi frumusețile de stil ale doinei sau muzica ei minunată, care oferă teren virgin pentru cercetători ; apoi împrejurările în care ia naștere și acelea pe care le cîntă doina, căile sale de împrăștiere și cîte altele... Nu asemenea preocupări speciale vor alcătui subiectul acestui articol. Ne vom folosi însă de unele din acestea spre a le subordona altui scop și anume : vom căuta ca din feluritele sentimente pe care le cîntă doina, din chipul cum le cîntă, din imaginile risipite din belșug în ea, din împrejurările în care ia naștere... să-i desprindem tonalitatea sentimentală și, pe cît va fi cu putință, cît mai mult din atmosfera sufletească ce o caracterizează. Trebuie să accentuăm însă că mai presus de toate, intenția noastră este de a vedea cum se reflectă în conștiința poporului român cîntecul doinei. Și cum e vorba de un bun național — în sensul exclusiv etnic al cuvîntului — dintre cele mai tipice, vom încerca deci un fel de scrutare a conștiinței noastre de sine. Pentru un asemenea scop, se impune, credem, să încercăm mai întîi a surprinde cum este concepută doina în însăși intuiția artistică românească. De aceea, pentru a avea o viziune a întregului etnic, ne vom adresa, pe de o parte, cîtorva aleși ai scrisului nostru cult, iar pe de alta, marelui anonim : poporului de la țară. La primii, vom desprinde din opera lor locuri sau poezii întregi consacrate doinei. La popor, vom începe

---

* Lucrarea de față reprezintă capitolul I dintr-un studiu inedit redactat în jurul anului 1935, ce poartă aceeași titulatură și însumează 92 p. dactilografiate.

prin a trece în revistă anumite cîntece care vorbesc despre doine, apoi ne vom opri la cîntecele populare cunoscute sub acest nume, spre a releva speciile mai importante și cuprinsul lor. Cercetarea unor astfel de materiale va constitui partea de analiză a contribuției noastre. Totuși, din examinarea succesivă a textelor, vom căuta să culegem rezultate, din care — întrunite la un loc — să facem să răsară caracterul dominant al tuturor doinelor noastre, indiferent de categoria de care țin sau de subiectul ce tratează. Și aceasta va constitui partea de sinteză și în același timp scopul principal al studiului de față. Vom căuta astfel să definim doina, însă nu pe calea definițiilor teoretice, ci oarecum prin fapte și pe cît posibil prin doina însăși.

Dar nu putem purcede la dezvoltarea acestui subiect înainte de a ne opri un moment spre a discuta problema originii numelui ce poartă cîntecul de care ne vom ocupa. Numele definește de obicei lucrul pe care-l denumește sau, în tot cazul, aruncă oarecare lumină asupra naturii lui. Vom vedea că nu tocmai așa e cu *doina*, care apare astăzi mai degrabă ca un nume enigmatic, obîrșia lui stînd încă sub semnul îndoielii și al controversei.

2. *Asupra originii doinei*

Doina, cuvînt cu fonetism arhaic și de o sonoritate care încîntă urechea, era parcă predestinat să fie nume de cîntec. În același timp, foarte expresiv pentru însușirile artistice ale limbii noastre, ilustrează în chip fericit armonia ei vocalică și preferința pentru diftongi, comparabilă poate numai cu limba veche grecească, a cărei frumusețe stătea în special în mulțimea diftongilor.

Doina a devenit la noi, de un timp încoace, de cînd a fost mai bine cunoscut și prețuit cîntecul respectiv, un cuvînt răsfățat. Poeții și prozatorii noștri arată multă simpatie pentru el, folosindu-l frecvent. Cît despre predilecția ce o are în general poporul român pentru doină, este destul să amintim că ea a intrat deja în antroponomastica noastră, ca nume de femeie. Cînd părinții vor să dea fetei lor un nume ales și în același timp curat românesc, ei o botează *Doina*, menindu-i poate, prin aceasta, să cînte frumos sau, în orice caz, să atragă prin farmecul ei întocmai ca și cîntecul doinei. Este aici, probabil, și o intuiție colectivă, care simte autohtonismul românesc al acestui cuvînt. În ce privește originea lui, vom aminti ipotezele cele mai însemnate.

Laurian și Massim puneau *doina* în legătură cu lat. *doleo*, derivînd-o de la un presupus **dolina*, după analogia imaginată de dînșii, cu *móina* < *mollina* < *mollis*[1]. Etimologia propusă de acești lexicografi hiperlatinizanți nu-i deloc dintre cele mai fanteziste date de ei. Ba chiar ar părea acceptabilă — cum a și părut multora — dacă avem în vedere că radicalul *dol-* a devenit adesea în românește *doi-*, ca în *duios*, care dialectal sună, după mărturia lui Tiktin, și *doios* (formă mai arhaică decît *duios*), ca în *duioșie*, ce a trebuit să fie precedat de *doioșie*[2], apoi ca în forma de subj. prez. a verbului *a durea* : să *doaie* (paralel cu să *doară*). Dar această etimologie trebuie complet abandonată, deoarece nu cunoaștem în românește un sufix *-na*, care să se fi atașat la radicalul *dol-*.

---

[1] A.T. Laurian și I.C. Massim, *Dicționarul limbei romane*, București, Noua tipografie a laboratorilor români, tom. I, 1871.

[2] Probabil o asemenea formă există încă în dialect.

Ceea ce admitem ca verosimil în legătură cu ipoteza Laurian—Massim, este numai următorul fapt :

Poporul a putut asocia, într-un tîrziu, vechiul cuvînt *doina* — oarecum rămas izolat în limbă — cu unele cuvinte de origine latină, ca acele citate ; aceasta însă în perioada cînd ele prezentau deja radicalul *dol-* > *doi-*. Şi, în consecinţă, el îl va fi simţit pe *doina* ca pe un cuvînt din aceeaşi terminologie. Dar acesta e un simplu proces de etimologie populară[3].

Cuvîntul *doina* — poate chiar exact sub aspectul fonetic sub care îl cunoaştem azi — pare a fi precedat pe pămîntul Daciei terminologia latină amintită.

Cea mai serioasă etimologie propusă pînă acum este aceea care reiese din paralelismul cu lit. *daina*. Cihac este primul care menţionează asemănarea dintre cuvîntul lituanian şi *doina* românească, însă mai mult pentru a repudia posibilitatea unei relaţiuni între aceste două cuvinte[4]. Hasdeu însă, cu cîţiva ani mai tîrziu, susţine cu convingere şi competenţă identitatea dintre *daina* şi *doina*[5]. În acelaşi timp, el încadrează cuvîntul nostru în complexul lingvistic indo-european, indicînd corespondenţe pentru *doina* într-o serie de limbi. Astfel, Hasdeu îl pune în legătură cu irland. *dan* (=cîntec) ; zend. *daêna* (= lege în stihuri) ; pers. *danah* (= melodie cîntată de femei) ; germ. *Ton, tönen* — dialect şi got. *don, dönen* (= *sunet*, a suna)[6], scr. **dhan* (= a suna). Pe această cale, el ajunge la concluzia că *doina* este, în limba română, un vechi element de origine dacică.

Credem că Hasdeu are dreptate. Înrudirea cu lit. *daina* ni se pare mai presus de îndoială. De altfel limba lituaniană cunoaşte o întreagă terminologie în legătură cu cîntecul, toată derivată de la *daina*, care desemnează la acest popor cîntecul popular cel mai răspîndit : *dainuoti* (= a cînta cîntece populare) ; *dainavimas-o* (= cîntare — nom. act) ; *dainius-e* (= cîntăreţ, poet) ; *dainininkas-ke* (= cîntăreţ, cîntăreaţă) ; *dainuojamas-a* (= de cîntec — adj.) ; *dainuosena-os* (= fel de cîntat) ; *dainuška-os* — diminutiv de la *dainà* (= cîntec

[3] Precum este desigur şi *moină* pus de popor în legătură cu derivate de la *mollis*, tot într-un timp cînd acestea prezentau radicalul *moll-* sub aspectul *moi-*.

[4] A. de Cihac, *Dictionnaire d'étymologie daco-romane*, vol II, Bucureşti, Socec, 1879, p. 98.

[5] „Columna lui Traiana" 1882, nr. 7—9 (iulie—sept.), p. 397—406.

[6] Tot aici trebuie să amintim şi forma germană medievală *doene*. Despre aceasta, P. Papahagi (în „Viaţa Românească", vol. XXV, 1912, p. 85—89) are naivitatea să creadă că stă la baza rom. „doina". Sprijinindu-se pe un pasaj din Leixner (*Geschichte der deutschen Litteratur*, Leipzig, 1894, p. 61) — unde e vorba despre trubadurii germani, care compuneau melodii (*doene*) şi despre *doenediep* (= hoţ de melodii, hoţ de cîntece) — el crede că am împrumutat termenul prin saşi, ca de ex. pe *pircălab* sau *pîrgar*. Lăsînd la o parte faptul că elemente lexicale ca acestea din urmă — la care face aluzie Papahagi — sînt împrumuturi destul de tîrzii în limba română, şi nu prin saşi, ci prin unguri (cf. op. Sim.), avem de remarcat că cuvîntul *doene* nici nu există în limba saşilor ! Aceasta însă nu-l împiedică pe Papahagi de la o concluzie ca aceea menţionată, căci el afirmă cu privire la *doene* :

„a trebuit să existe şi în limba saşilor din Transilvania" (sic !).

Astfel, după Papahagi, au trebuit bieţii români să-i aştepte pe saşi să vie să se aşeze în Transilvania, pentru ca de abia după aceea — învăţînd de la ei — să-nceapă şi dînşii a cînta doina ! Sau dacă el se gîndeşte numai la un simplu împrumut de cuvînt pentru un fond deja existent, acest împrumut ar fi cu mult prea nou pentru un produs aşa de străvechi şi aşa de adînc înrădăcinat în sufletul poporului român, ca *doina*, spre a-i fi putut înlocui numele lui autohton.

modern, romanță, cuplet); *dainuškininkas*-ki (= cîntăreț de cuplete); *Dainava*-os (= Țara cîntecelor, Țara dainelor)[7].

Observăm că numărul derivatelor de la *daina* în limba lituaniană este mai mare decît al celor de la *doină* în românește : (la noi terminologia se reduce la *doină, doiniță, doinaș,* a *doini*-ire). Dar între *doina* românească și *daina* lituaniană nu e numai o coincidență de nume — care ar putea fi și întîmplătoare — ci și o coincidență de semnificații.

Daina la lituanieni desemnează cîntecul cel mai răspîndit și mai cultivat de popor, este floarea liricii lor populare. Așa-numitele *vaudos* (bocetele) și *giesmes* (cîntece cu subiecte religioase) — celelalte ramuri lirice — sînt de fapt cîntece rituale, legate de anumite evenimente din viață și executate în cadrul anumitor ceremonialuri sau la anumite date ale anului.

Cele ce nu sînt însă limitate de timp și de circumstanțe speciale, ci se cîntă după dispoziția sufletească a momentului, cuprinzînd în ele toată gama de sentimente a lumii rustice — și cu deosebire iubirea — sînt dainele *(dainos)*. Iată ce ne spune Rhesa, un celebru folclorist lituanian, în introducerea la colecția sa de daine, cu privire la atmosfera generală a acestora : „O tristețe gravă, o melancolie dulce, răspîndește asupra tuturor acestor cîntece un văl cernit. Iubirea nu-i o pasiune dezordonată, ci un sentiment natural, grav și sfînt, care te face să întrevezi, în această miraculoasă înclinație, ceva înălțător și divin...".

Oare nu s-ar putea spune același lucru și despre doinele noastre ? Dar să nu anticipăm asupra punctului esențial din teza ce ne-am propus.

A. Mickiewicz, gîndindu-se, după cît se pare, tot la dainele lituaniene, le numește „suspine triste" în poemul său *Konrad Wallenrod* care are ca subiect un episod din istoria Lituaniei. Aici, în cîntul IV, întitulat *Ospățul* (Uczta), eroul principal, Konrad, îl îndeamnă pe cîntăreț să cînte la masă cîntece în limba țării :

„Ja czasem lubię te posępne jęki,/Niezrozumiałej litewskiej piosenki,/Jak lubię łoskot rozhukanej fali,/Albo szmer cichy wiosennego deszczu,/Przy nich spac'milo — śpiewaj stary wieszczu...[8]". Apoi urmează *Cîntecul rapsodului (Pieśń wajdeloty)*, unde aflăm acea frumoasă invocație adresată de cîntăreț către cîntecul popular, care începe cu versurile :

„— O wieści gminna, ty arko przymierza / Między dawnemi i młodszemi laty..."[9].

Invocația aceasta pornește de la *daina* lituaniană, dar datorită talentului lui Mickiewicz, ea capătă valoare universală, fiind aplicabilă la orice cîntec popular din lume.

Din cele expuse pînă acum, nu rezultă deloc că e vorba de vreun împrumut folcloric de la lituanieni la români sau invers. Paralelismul izbitor, relatat, între cele două limbi — așa de deosebite și așa de depărtate una de alta —

---

[7] Cf. B. Sereiskis, *Liet. rus. Žodynas,* 1933.

[8] „Dragi mi-s adesea aceste suspine triste
Ale neînțelesului cîntec lituan,
Așa cum mi-i drag vuietul valului mînios
Sau ropotul tăcut al ploii de primăvară,
La glasul lor e plăcut să dormi — cîntă, bătrîne lăutar !...."

[9] „— O cîntec al poporului, tu arca alianței
Dintre anii de demult și vremurile nouă...."

nu poate fi totuși considerat ca o simplă coincidență întîmplătoare. Aceasta cu atît mai mult cu cît — dacă ținem seamă de unele aspecte fonetice dialectale mai izolate, sub care apare cuvîntul în unele părți la români — constatăm chiar identitatea lui cu cel lituanian. În adevăr, după mărturia lui Gh. Bariț, în Transilvania se spune și *daina*[10]. Apoi, în monografia folclorică despre Țara Moților, a lui Frâncu, aflăm cuvîntul în două locuri sub forma *daina* :

„Cine-o zis dintăi *dainà*,/Arsă i-a fost inima..."[11].

În concluzie, considerăm acest paralelism, care merge pînă la identitatea expresiilor folclorice și pînă la identitatea conținutului semantic, drept mărturia unor relații foarte vechi, preistorice, între lituanieni și lumea tracică din Dacia, confirmînd astfel ipoteza lui Hasdeu.

La relațiile directe ale lituanienilor cu românii, în cursul evului mediu, nu ne putem gîndi niciodecum. Ele sînt prea tîrzii și în același timp exclusiv războinice și anume vrăjmășești. Aceasta se poate constata și din epitetul cu sens peiorativ „liftă", care nu-i altceva decît numele etnic al litvanilor, „lietuva"[12], intrat în limba română prin graiul moldovenilor, vecinii de odinioară ai statului lituanian din vremea marii lui expansiuni, cînd se întindea de la Baltica pînă la Marea Neagră și avea drept hotar înspre sud-vest Nistrul.

Nu ne putem gîndi nici la un împrumut făcut de la lituanieni prin intermediul polonilor. Contactul pe care l-au avut românii, în special moldovenii, cu polonii e mai mult de natură politică și culturală. Nici Moldova și nici Ardealul de miază-noapte nu s-au învecinat niciodată, etnicește, cu Polonia, de care erau despărțite printr-un larg brîu de populație ucraineană, așa că, între noi și poloni, n-au fost influențe vechi de la masă la masă, care să fi avut răsunet în folclorul nostru, încît polonii să ne fi putut comunica *daina* lituaniană. Pe de altă parte, polonii — cu toate că au fost din cele ai vechi timpuri vecini direcți ai lituanienilor și strîns legați politicește de aceștia — nu au ei înșiși, pentru specia folclorică corespunzătoare *doinei*, numele acesta. Și totuși, termenul folcloric în chestiune nu e necunoscut la poloni, deși pare aplicat altor produse din lirica lor populară. Se poate însă urmări clar prin el dîra unor vechi influențe folclorice lituaniene. Astfel, în folclorul polon — cu deosebire în Mazovia, provincie situată în nord-estul țării — se aude curent cuvîntul *dajnecka*, formă dialectală pentru *dajneczka* cu sensul de cîntec[13].

Într-una din revistele polone mai vechi, care publică și materiale folclorice, ni se dă chiar explicarea precisă a cuvîntului : „cîntecelele mai mici le numesc *dajnecki*"[14]. Dar *dajnecka* presupune existența, măcar în trecut, a cuvîntului *dajna*, al cărui diminutiv este. Și în adevăr, în aceeași revistă, îl aflăm și pe *dajna* în refrenul unui cîntec vesel :

„Tromty, romty, dájna"[15].

---

[10] „Foaie pentru minte, inimă și literatură", anul 1842, p. 101.

[11] Teofil Frîncu și George Candrea, *Românii din Munții Apuseni* (Moții), București, Tip. Modernă, 1888, p. 30.

[12] Românii însă l-au primit indirect, de la pol. *Litva*, metatezînd numele din motive de comoditate în pronunțare. *„Litva* — deși subst. fem. sg. — desemnează, ca și *Lietuva*, și țara și poporul în sens colectiv.

[13] Cf. O. Kolberg, *Mazowsze*, III, p. 24.

[14] „Zbiór Wiadomości do antropologji krajowej", VIII, p. 248.

[15] *Ibid.*, XIII, p. 157.

Apoi, în „Wisła", cea mai valoroasă revistă de folclor pe care au avut-o polonii, aflăm publicate niște cançonete joviale sub titlul „Piosnki *dejnackie* albo *dajnackie*, tj. Świeckie"[16]. Aici cuvîntul nostru se ascunde sub formă de adjectiv ca epitet al substantivului „piosnki". Dar aceste adjective nu puteau deriva decît de la *dejna* și *dajna*. Totuși, termenii aceștia nu se întind spre sud pînă în partea carpatică a Poloniei, ci rămîn în cea nord-estică și centrală.

Mult mai frecventă, ba putem chiar spune general răspîndită în folclorul polonez de pretutindeni, este forma *dana*, care pare un aspect al cuvîntului *dajna*. Ex. :

„Dana, moja dana,/Śpiewam se od rana..."[17]

Sau într-o colindă :

„Śpiewa sobie, wykrzykuje :/Dana moja, dana!"[18]

O. Kolberg ne comunică și o formă diminutivală *danajka*. Aceasta pare a fi derivată de la *dana* și denumește un cîntecel mic. Kolberg povestește că, rugînd pe cineva să-i cînte, a fost întrebat :

„— Să fie un cîntec mai lung sau un cîntecel scurt ?" (= *krótka danajka*)[19]

Pe *dana*, sub forma sa obișnuită de apostrofă, care alcătuiește un vers — asociindu-se cu cele mai diferite versuri — o aflăm uneori și în împerecherea următoare :

„— Oj, dana moja, dana,/Piosenka kochana !..."[20]

Aici, „piosenka kochana" pare un atribut pe lîngă „dana", deci sîntem tentați a conchide că *dana* este un fel de cîntec popular. Totuși, în cele mai multe cîntece, versul „dana" e urmat de altele care nu ne mai dau dreptul la o asemenea deducție. De exemplu :

„— Dana moja, dana,/Dziewczyna kochana..."[21]

---

[16] „Cîntece de *dejna* sau de *dajna*, adică lumești". Cf. „Visła", VII, p. 386 — apud, J. Karłowicz, *Słownik gwar polskich*, I.

[17] „Dana, dana mea,
Tot cînt de azi dimineață ..." Cf. „Zbiór Wiadomości, IV, 179, nr. 388 ;
sau, ca-n varianta :
„Hej że dana, moja dana,
Śpiewam vesół już od rana ..."
(= „Hei dana, dana mea,
Cînt vesel încă de dimineață ....") Cf. O. Kolberg, *Kieleckie*, cz. I, p. 203.

[18] „...Cîntă, chiotește :
Dana mea, dana !". Cf. „Zbiór Wiadomości" ..., IX, p. 20, nr. 20.

[19] Cf. O. Kolberg, *Mazowsze*, III, p. 24, nota 3.

[20] „— Oi, dana mea, dana,
Cîntecelule iubit..."

[21] „— Dana mea, dana,
Fată iubită..." Cf. O. Kolberg, Sandomierskie, p. 188 ; Mich. Fedorowski, *Lud okolic Żarek*, I, p. 224. În altă parte a acestei colecții (II, p. 396), Fedorowski spune cu privire la versul „Dana, dana ! moja dana !" că nu-i altceva decît „exclamații frecvent repetate la începutul sau la sfîrșitul cîntării".

Aici, evident, „dziewczyna" nu mai poate fi considerată ca o apoziție pe lîngă „dana", iar primul vers n-ar mai fi în cazul acesta o invocație, ci mai curînd un refren, în care „dana" pare să nu fie altceva decît o interjecție — deși posesivul „moja", juxtapus lui „dana", s-ar opune la această interpretare. Și totuși, folclorul polon ne oferă un mare număr de exemple din care reiese mai curînd că „dana" este interjecție. Astfel, aflăm cîntece în care „dana" e repetat de mai multe ori. Iată unul care se cîntă în timpul dansului, un fel de strigătură :

„Chociaz na mnie jest sukmana,/Hej sukmana, hej sukmana,/Jednak ja se śpiewam : dana !/Dana, dana, dana, dana !..."[22].

Aici, caracterul exclamativ al lui „dana" nu mai poate fi pus la îndoială. Kolberg ne informează că versurile alcătuite numai din „dana" sînt repetate în cor, în timp ce celelalte sînt cîntate de un singur ins. Dar caracterul acesta apare uneori chiar și cînd „dana" este izolat în vers, ca în exemplul :

„— Ile, Jasiu, kosul más ?/ — Ino jedna, dana !/Trzy lata nie prana..."[23].

Trebuie să relevăm că „dana" e cunoscut și la ucraineni și anume la grupul cel mai apropiat de noi, la huțuli, în versuri ca :

„...Ej, dana, dana..."[24] sau chiar :
„...Dana, moja dana !..."[25]

adică exact ca și la polonі, de la care nu-i exclus să-l fi și împrumutat. Dar „dana" este atestat și în folclorul morav, în cîntece unde alcătuiește, se pare, tot o exclamație-refren, ca în exemplul următor :

— „Joj dana, joj dana,/Nepůjdu za Jana..."[26].

La ucrainieni, Karłowicz relatează și exclamația :

„Dejne ta dejne !"

despre care se spune că se cîntă la începutul cîntecelor[27].

E locul să amintim că și la noi cuvîntul *doina* — după unele aspecte sub care îl întîlnim în folclorul nostru — pare a avea caracter exclamativ. Sînt foarte interesante exemplele citate de Tiktin, sub cuvîntul *doina*, din lirica populară românească a Ardealului. Din acestea, se pare că *doina* are, adesea, rolul unei interjecții ce exprimă jalea. Astfel :

„Cine-a zis dăinú-dăiná,/Arsă i-a fost inima..."[28].

---

[22] „Măcar că eu port suman, / Hei suman, hei suman, / Totuși eu ciut mereu *dana* ! /Dana, dana, dana, dana ! ...." Cf. O. Kolberg, *Sandomierskie*, p. 188 ; cf. și într-o strigătură (*krakowiak*), citată de M. Fedorowski, *Lud okolic Żarek*, I, p. 224.

[23] „— Cîte cămăși ai, Ionică ?
— Numai una, dana !
De trei ani e nespălată ..." Cf. „Zbiór Wiadomości", IV, p. 244, nr. 202.

[24] Cf. Karlowicz, *Słownik gwar polskich*, I, p. 309.

[25] Cf. Żelechowskyj, *Słowarj ukr. nim. mowy*, I.

[26] „— Vai dana, vai dana,
Nu mă duc după Ion..." Cf. Fr. Sušil, *Mor. nar. písně*, p. 248.

[27] Cf. Karlowicz, *Słownik gwar polskich*, I.

[28] Cf. Tiktin, *Dict. rom. germ.*, II, p. 599

Sau, dintr-un alt exemplu, reiese aceasta şi mai clar :

„Ai dainá şi dáina da,/Că mi-am vîndut cămaşa"[29].

Sensul de tînguire — deşi cu o nuanţă umoristică aici — pare incontestabil la primul vers. Tiktin nu propune nici o etimologie, totuşi el sugerează ideea că numele *doina* şi-ar putea avea originea într-o interjecţie. Lucrul n-ar fi inadmisibil ; în cazul acesta însă, ar însemna să avem a face cu un cuvînt relativ nou, de vreme ce încă e clară pînă azi filiaţiunea lui cu interjecţia. Dar *doina* — precum am văzut că rezultă din paralelismul său cu *daina* lituaniană — apare ca un element autohton, dintre cele mai vechi, în limba noastră. Iată de ce o asemenea ipoteză — cu privire la etimologia *doinei* — credem că nu poate fi acceptată.

Erasm Henric Schneider de Weismantel, unul din ofiţerii suedezi din armata înfrîntă de ruşi a lui Carol XII, lasă un jurnal cu însemnări din peregrinările sale între anii 1709—1714 — o mare parte din ele privind Moldova dintre Carpaţi şi Nistru (inclusiv Bucovina), pe unde a făcut lungi popasuri în cursul acestor ani — iar acel jurnal a fost publicat de abia în 1928 de către Samuel E. Bring sub titlul: *E. H. Weismentels Dagbok 1709 — 1714*. Partea privitoare la români din jurnalul în chestiune a fost publicată de N. Iorga în „Revista istorică", XVI, p. 12—28, 85—102, precedînd-o de un comentariu cu citate din memorialistul suedez.

Weismantel n-are cuvinte deloc măgulitoare pentru moldoveni şi foarte adesea ni-i prezintă în lumina cea mai urîtă. Singurele cuvinte de laudă pe care cronicarul suedez Weismantel le are la adresa Moldovei sînt pentru fertilitatea şi bogăţia pămîntului, precum şi pentru frumuseţea femeilor acestei ţări, referitor la care el face uz de expresii superlative spre a o califica (cf. cap. *Statur ü. Ansehen)*, „RI", XVI, p. 93. Are un ochi foarte critic şi neîncrezător — se pare că nu odată şarjează, în intenţia de a da lectorilor săi ceva senzaţional — şi poate că această tendinţă are loc chiar şi în mod inconştient la el. De multe ori este just, notele lui sînt trăsături realiste, surprinse de un spectator obiectiv ; dar, totuşi, alteori el exagerează, fie din motivul amintit, pentru a oferi lectorilor din patrie (şi eventual şi de aiurea) un exotic plin de senzaţie, fie dintr-o eronată interpretare a unui străin care nu este familiar cu ceea ce vede şi nu înţelege bine cele ce se petrec în juru-i. Şi apoi nu totdeauna sursa lui de cunoaştere a moldovenilor este cea care ar putea da măsura justă pentru aprecierea întregului popor, căci această sursă erau, pentru cetele de fugari ale sfărmăturilor armatei suedeze, cel mai adesea hanurile şi crîşmele sau alte locuri de petrecere. În afară de astă, nu poate să nu se răsfrîngă asupra dispoziţiei autorului faţă de populaţia Moldovei şi faptul că aceasta nu i-a primit deloc cu braţele deschise, dat fiind că moldovenii vedeau în ei nişte soldaţi străini, care adesea se dedau şi la jafuri sau altfel de infracţiuni. Din acelaşi motiv ei asociază şi venirea lăcustelor, într-unul din anii aceia, cu venirea armatei suedeze în Moldova.

Oricum ar fi, mărturiile lui rămîn preţioase şi demne de luat seamă cu mare atenţie, fiindcă sînt rare la vremea aceea şi fiindcă sînt ale unui martor ocular. Datele sale asupra naturii poporului nostru şi datinilor lui le preced

[29] Frîncu-Candrea, *op. cit.*, p. 30.

pe cele ale lui D. Cantemir din *Descriptio Moldaviae* și unele din ele sînt confirmate de ceea ce ne face cunoscut Cantemir. Von Weismantel ne dă, întîmplător, în notele sale despre moldoveni și cîteva informații bizare despre cîntecul lor, anume chiar despre *doină*. Nu e deloc entuziasmat de cîntecul nostru popular și nici nu putea fi, căci se vede bine că n-a înțeles nimic din el și ceea ce l-a frapat este numai ceva prins în treacăt, de la distanță, și totodată ceva care ține mai mult de aparență și de exterior, decît de esența cîntecului. Totuși, dintr-un anumit punct de vedere ne interesează și ce spune cronicarul suedez :

„...Sonst singen sie auch überall allehand *ü.* gar gerne üppige Lieder *ü.* stimmen immer mit dem Worte DAYNAM, daynam an, welches auff allen Gassen *ü.* in allen Häussern gehöret wird *ü.* soll daher gekommen seyn :

Ein gewisser Woda oder Hospodar hatte einen Hund Dayna genant, diesser wurde verlohren *ü.* weil er ihn sehr lieb *ü.* werth gehalten, so liess er in dem gantzen Lande ein scharffes Geboth aussgehen, dass die Inwohner überall den Hund suchen *ü.* herbey bringen solten, anders er übel mit denen so Schult daran hätten verfahren wolte, wo er sich nicht wieder fände. Hierauff machte sich das gantze Land, jung *ü.* alt, auff, suchten in denen Feldern *ü.* Wältern, immer ruffend: DAYNAM, DAYNAM, *ü.* von. diesser Stunde an ist in dem gantzen Lande das gemeine Ruffen *ü.* Stimmen DAYNAM, daynam..." („RI", XVI, p. 94 — 95).

Interesant pentru noi, din acest întreg pasaj, e că la începutul secolului al XVIII-lea, pe cînd rătăcea Weismantel prin Moldova, doina era un cîntec foarte răspîndit, pe care el a trebuit să-l audă des. Mai ales răsare în plină lumină faptul că numele *doina* se auzea în popor la tot pasul, fie că se denumea cîntecul prin acest nume, fie că era auzit de cronicarul străin ca refren în cîntecele ascultate. Să credem oare, precum remarcă Iorga, că etimologia numelui *doina* în numele unei cățele pierdute de un vechi domnitor moldovean este bazată pe o confuzie cu legenda Moldei lui Dragoș? (de unde ar rezulta că această legendă era cunoscută în cercuri destul de largi la începutul secolului al XVIII-lea în Moldova). Totuși, nu e deloc sigur că avem a face aici cu legenda Moldei; s-ar putea să avem a face cu o simplă coincidență a faptului că e vorba aici de o cățea a unui domn — atît; căci încolo nimic nu se mai potrivește. Ne întrebăm chiar dacă legenda prin care Weismantel vrea să explice etimologia numelui *doina* nu e o invenție a cronicarului suedez sau o adaptare a unei legende străine la o realitate românească ? Se știe că unii cronicari mai noi sînt obsedați de etimologism. E probabil deci ca o astfel de legendă să nu aibă nimic comun cu românii. Dar ceea ce se poate deduce logic din ea, pentru realitatea etnografică românească, este frecvența refrenului *doina* în lirica populară a Moldovei secolului XVIII, frecvență pe care — paralele cu etimonul refrenului — vrea s-o ilustreze Weismantel.

Originea apelativului *doina* (sau *daina*)

S-ar părea că ea poate și surprinsă în refrenul unor cîntece, unde anumite silabe asemantice se repetă periodic; de ex.: „Hăi năi-năi-năi-na-mă!" (Craifalău pe Tîrnava Mică și Lodroman, jud. Alba), sau „Hai nai, nai-nai-na !" (Voila, Făgăraș); sau: „Nai-na, nai-na, nai-na-na !" (pe Mureș, la

Uifalău j. Alba). Tot aici și : „Trai-na, nai-na !"[30]. De la forme de refren ca acestea se poate ușor ajunge la unele ca :

Hai dainu-dainu-dainu !", sau : „Ș-ai daina-daina-daina-re !"[31], dacă presupunem că la origine consonanta *d* a apărut acolo unde silabele asemantice începeau cu o vocală aspirată sau neaspirată, de tipul *hai* sau *ai*, în special cînd o asemenea silabă venea după un vers al cărui ultim cuvînt sfîrșea în vocală. E vorba deci de o apariție a lui *d* în hiat. Or se știe că poporul român întrebuințează de predilecție sunetul *d* pentru evitarea hiatului în versuri ca și în refrene asemantice — dovadă sînt refrenele colindelor ! („Ai leroi, d'ai leroi, flori dalbe !").

A. Viciu dă o explicație foarte justă, pare-se, pentru unele refrene fără cuvinte sau cu cuvinte ce par enigmatice, care sînt în uz la începerea unui cîntec sau în cursul lui. Ele sînt după dînsul niște *preludii* sau *acorduri* :

„Înainte de ce ar începe să doinească (sau *să horească*[32]), *cîntărețul își acordă oarecum glasul, fredonînd mai lin.* El prelude cam așa :

[30] Cf. CS I, 86 (materialul publicat de A. Viciu sub titlul „Preludii (Acorduri)".

[31] *Ibid.*, I, p. 85—86.

[32] Hetcou, *Bih.*, p. 23 pune-n contrast doinele cu *horele* conform cu tradiția creată de Vasile Alecsandri : „Cele mai multe doine ale românilor din Bihor sînt de jale, în care-și deplînge poporul suferințele cele mai multe și soarta cea vitregă. Are poporul român din Bihor și cîntece de veselie care le „horește" mai ales la joc, în horă, și se numesc *hore.*

Horele se deosebesc de doine mai ales în privința conținutului ; *sînt vesele și au menirea de a-l face pe român să-și uite de griji și supărare,* precum zice și hora următoare :

„Cin'o-ndrăgit horile
Aibă trup ca florile
Și obraz ca rujile,
Treacă-i supărările ;
Că horile-s bune tare
La uomu cu supărare,
Că io cînd mă cam supăr
Cu horile m-astimpăr !"

Ce efect înveselitor au *horile* asupra fetelor, ne spune varianta următoare :

„Mărgînd sara pă uliță,
Tă'trag cîte o *horiță* :
Cîte mîndre m-auzé,
Tăte ușa dăstidé
Și cu mîna îm-facé :
— Vină bade, vină drag,
Și-asară t'-am așteptat,
Tă' cu foc și cu lumină
Și cu dor dă la inimă"

(Hetcou, *Bih.*, 24).

Iată cum interpretează într-un loc Hetcou, termenul *hori* atunci cînd cîntecul în care figurează infirmă afirmațiile lui precedente :

„Horile care nu pot înveseli, nu sînt hore adevărate :
„*Horile* mele nu-s bune,
Că trag tă'amărăciune ;
Horile mele nu-mi plac,
Că trag tă'a uom sărac ;
Că la uomu cel sărac
Nici *horile* nu-i plac". (Hetcou, *Bih.* p. 24. Cf. în text p. 88, sub nr. XI).

Cred că e o interpretare eronată, datorită unor păreri preconcepute. De aici, din cîntecul citat de Hetcou, noi deducem că horile pot fi și cîntece, precum sînt și doinele. Hetcou continuă

„Hăi dăinu, dăinu, dăinu-mă !" sau : „Lai, lai, lai lai-la,/ Lai lai, lai, lai-mă !" sau „Tra-la -la-la-la-la! etc."[33]. Aşadar, refrenul sau preludiul (ca să ne exprimăm cu termenul utilizat de Viciu) : „Hai doină-doină-doină-mă !" sau „Ş-ai dainà-dainà-dainà-re !"... etc. este echivalent din punct de vedere funcţional (ne gîndim la funcţia muzicală) cu :

„Lai-lai-lai-lai-la !", sau cu
„Tra-là-là-là-là-là-là-là-là !".

Dar oare e just termenul acord sau preludiu ? Mai întîi că aceste refrene nu-s în uz numai la-nceputul cîntecelor. Însuşi Viciu e nevoit s-o recunoască. În adevăr, el spune într-un loc : „Trai-lai-lai-la !" am auzit la Sîncel, lîngă Blaj, cînd a început doina; iar la sfîrşit a terminat cu „Tra-là-là-là-là-là-là !"[34]

De fapt, cu o uşoară variaţie, refrenul din final este unul şi acelaşi cu cel auzit de Viciu la început. Dar, acest refren din silabe asemantice, încadrate perfect în ritmica şi metrica unor cîntece, apare frecvent şi în cursul cîntecului (vreau să spun la mijlocul lui), nu numai la început şi la sfîrşit, cum crede Viciu.

Nu cumva sînt ele comparabile uneori cu ceea ce numim în muzica instrumentală cu termenul italian *fioriture* ?

Refrene sau, cum le numeşte A. Viciu, *preludii* ori *acorduri*, în care surprindem sursa muzicală de unde a luat naştere termenul muzical românesc *doina* (şi *daina*) :

„...Înainte de ce ar începe să doinească (sau să horească), cîntăreţul îşi acordă oarecum glasul, fredonînd mai lin. El prelude cam aşa :

„Hai *dăinu, dăinu, dăinu*-mă !" (Spring, Sebeş, Trestia, Sălişte, Porcura, lîngă Brad) ;

„Hai *doina — doina — doina-mă* !" sau „*doina-re*" ! (pe Tîrnave) ;

„Ş-ai *daina, daina, daina*-re !" (pe la Bistra, M-ţii Apuseni şi Bongo-Joseni) ;

„Dînî, dînî, dînî-da !", sau Dînî, dînî, dînî-mă !" pe la Cămăraşul de Cîmpie).

Pe Cîmpie, de ex. la Cistelec, la Cămăraş şi aiurea se prelude şi aşa :

„Gai, *dainu, dainu, dainu* ![35] [Iată încă un exemplu :]

"Frunză verde şi una,/Cine-o zîs *dăinu-dăina*,/Arsă i-o fost inima,/Ca şi a mea săraca !/Cine-o zîs *dăinu* di-ntîie,/Arsă i-o fost ca şi mie !"[36].

---

implicînd în termenul folcloric „horă" cîntecele satirice şi apoi chiar şi strigăturile de la horă care sînt, după el, „o specialitate de horе" (cf. p. 24—25). Deci : exact à la Alecsandri. Nu ne împăcăm cu definiţia lui Alecsandri care atribuie doinei o sferă mult mai largă decît cea reală (cf. Alecsandri, *Poez. pop.*). Astfel, el grupează la această specie din lirica populară şi cîntece vesele. Dar aceasta nu-şi află corespondent pe terenul folcloric. În adevăr, niciodată cînd îi spunem, de ex., unui lăutar : „ia zi o doină" nu ne putem aştepta să auzim un cîntec vesel. Pentru popor, a cînta o doină e aproape sinonim cu a cînta un cîntec de inimă albastră.

[33] CS, I, 85—86.

[34] CS, I, 86.

[35] CS, I, 85—86.

[36] S.C. Mîndrescu, *Literatură şi obiceiuri poporane din comuna Ripa de Jos* ..., Bucureşti, Göbl-Fii, 1892, p. 13.

"*Dăinu, dăina* = *tra*-la-la-la ! suplinește cuvintele numai în doine"[37]

Aceste exclamații, familiare pînă azi liricii populare românești și anume dacoromâne — în special în Transilvania — nu fac decît să confirme vechimea și totodată autohtonismul de mare adîncime al termenului nostru muzical *doina*. Nu poate fi aici vorba de un împrumut. Surprinzătoarea asemănare cu termenul muzical lituanian pentru aceeași specie melopoetică nu indică nicidecum împriumut de la noi la lituanieni sau de la lituanieni la noi, ci indică vechimea mare a termenilor muzicali *doina* — *daina* la cele două popoare, atît de depărtate azi în ce privește așezarea lor geografică.

„*Dăinu-dăina*" este o formă străveche sub care a căpătat expresie un afect puternic de esență elegiacă, încă din timpuri anteromane, la poporul care hălăduia pe aceste locuri unde ne aflăm noi astăzi. Acel popor nu putea fi altul decît strămoșii daci.

„*Dăinu-dăina*" era tocmai un fel de „tra-la-la", un fel de „of !" of !" al dacilor, adică o interjecție de uz general în cîntecele lirice cu caracter elegiac. Or se știe că în tezaurul lexical al oricărei limbi, elementele de cea mai respectabilă vechime sînt tocmai interjecțiile — ele fac tranziția oarecum de la ipostaza de exteriorizare de tipul zoologic la graiul articulat — adică la limbajul uman propriu-zis. Și aceste interjecții elegiace „dăinu-dăina" au fost fundalul din care a luat naștere apelativul feminin *doina*, desemnînd elegia populară însăși, unde apăreau foarte adesea, chiar sub chip de refren, interjecțiile „dăinu-dăina" ! În faptul că ele durează pînă în vremea noastră, avem dovada cea mai categorică a autohtonismului dacic al *doinei*. Iar faptul că și lituanienii au un termen foarte asemănător trebuie raportat la o epocă antică preromană, cînd strămoșii lituanienilor (popor indo-european și el, foarte conservativ) vor fi avut așezări și mai meridionale, precum și dacii vor fi avut așezări mai septentrionale și se vor fi întîlnit.

Latinitatea s-a revărsat pe plaiurile Peninsulei Balcanice și ale Daciei cu terminologia ei muzicală *cantare* și *canticum*. Erau termenii generali pentru toată lumea romană de atunci, termeni care s-au fixat și s-au păstrat pînă azi în toate limbile neolatine, fără excepție, și care n-au făcut excepție nici pe întregul teritoriu al romanității orientale, căci îl aflăm ca termen uzual, în limba română și anume în toate cele patru dialecte ale ei și există el, de asemenea, și în limba dalmată care a dispărut cu ultimul ei vorbitor (Tuone Udaina) din insula Veglia la începutul secolului al XX-lea[38]. Dar termenii muzicali ai latinității au găsit în provinciile romanizate o terminologie autohtonă, pe care mai curînd sau mai tîrziu au substituit-o. Și au găsit și în Dacia. Termenii dacici însă, printre care era *doina* cu derivatele lui, se vede că au fost prea înrădăcinați și defineau o realitate etnică prea specifică, spre a fi înlocuiți, cu aceeași ușurință. S-a dat o luptă între terminologia nouă de atunci și cea autohtonă ; și lupta nu s-a terminat pînă azi. *Doina* cu derivatele ei n-a putut fi substituită.

S-au împărțit domeniile de denumire, s-a ajuns în acest conflict al tendinței de dominație, chiar și la confuzii ; dar la exterminare nu. Iar românii moderni au început acum a arăta o predilecție tot mai mare și desigur foarte

[37] *Ibidem*, p. 241.
[38] M. Bartoli, *Das Dalmatische*, Wien, 1906.

îndreptățită, pentru terminologia veche, fără a o disprețui pe cea latină, care pentru noi, astăzi, nu e mai puțin autohtonă, încît nu mai e probabil ca din limba română să mai dispară vreodată cuvîntul *doina* și toată terminologia generată de el. Căci asistăm la o reînviere a *doinei* și la o cultivare neobișnuit de predilectă a ei, dacă nu chiar la un cult al doinei.

3. *Răspîndirea geografică a termenului „doina" și îndoieli cu privire la autenticitatea lui folclorică pentru întregul teritoriu dacic*

În ce privește răspîndirea geografică a cuvîntului *doina*, la români, avem de observat că ea nu este așa de generală și de uniformă ca în Lituania, unde nu există nici o regiune, care să nu cunoască numele *daina* pentru cîntecul ce reprezintă specia cea mai importantă a liricii populare lituaniene.

La noi, *doina* este răspîndită în special la munte, adică în regiunile cele mai conservatoare, ceea ce vorbește de asemenea în sprijinul vechimii și a autohtonismului acestui cuvînt. Dacă avem în vedere provinciile, el este mult mai curent în lumea rustică ardeleană decît în cea de dincoace de Carpați. E cunoscut conservatismul Transilvaniei în materie de limbă și de folclor.

Ar fi foarte interesant de determinat cu precizie, pe hartă, ariile cuvîntului *doină*. Trebuie să amintim însă că aceste arii nu depășesc limitele dialectului dacoromân. La aromâni și megleniți, ca și la istroromâni, cuvîntul *doina* este complet necunoscut ceea ce confirmă și mai mult apartenența lui la substratul tracic nord-dunărean, adică la acel dacic. Pe de altă parte, relativ la semnificația cuvîntului *doină*, avem de relevat că ea nu-i totdeauna aceeași pe tot cuprinsul teritoriului de limbă românească, pe unde este cunoscut. După cele ce am constatat pe teren, în puține locuri poporul numește *doină* ceea ce lumea noastră cultă înțelege de obicei prin acest cuvînt. Cel mai frecvent, *doina* are la noi, în popor, sensul de melodie fără cuvinte — un anumit fel de melodie — cîntată dintr-un instrument, în special din fluier sau caval ori din cimpoi. În conștiința oricărui român trecut prin școală, *doina* are însă un sens mult mai cuprinzător; ea poate desemna și melodii executate din instrumente ca acele amintite, dar cu deosebire denumește ea melodiile cu cuvinte, deci executate vocal, adică anumite cîntece din lirica noastră populară. Poporul însă, în cea mai mare parte a României, numește creațiile acestea simplu: *cîntece*. De altfel acest termen folcloric este general pe tot teritoriul romanic pentru versurile lirice populare. Are dezavantajul, desigur, că sfera lui e mult prea largă, deci e prea vag adesea, prea neprecis în ce privește specia folclorică la care se referă.

La români, în clasa cultă, și prin ea chiar în popor, cuvîntul *doina* — datorită unei selectivități dirijate — vine în ultimul timp să-l uzurpe pe *cîntec* și să-l substituie parțial din tradiționala lui funcție. În special Alecsandri, cu remarcabila-i autoritate de mare poet al vremii sale și de folclorist, care dă la iveală prima importantă culegere de cîntece românești, a reușit să impună în lumea noastră cititoare, clasificația sa după genuri relativ la poezia populară.

Astfel, încă din a doua jumătate a secolului trecut — prin colecția lui Alecsandri, prin literatură și prin școală — numele *doina* ajunge să fie general răspîndit la noi în pătura cultă. Evident, faptul — ca fenomen al culturii livrești — ar fi de puțin interes din punct de vedere folcloric. Totuși, nu putem să nu ținem seama de această realitate, intrată deja în tradiție, mai

ales că se observă o influență de sus în jos, care determină pe alocuri fixarea termenului *doina* în popor cu același sens ca și la clasa cultă. Totodată, trebuie să relevăm că mărturia pe care ne-o dau chiar unele cîntece populare despre doină — precum vom vedea mai parte — nu stă deloc în contradicție cu tradiția cultă. De aceea, lipsindu-ne datele precise, nu vom încerca să dărîmăm această tradiție spre a restabili realitatea strict folclorică actuală. Ne mărginim numai a semnala fenomenul și a pune o problemă care se cere cît mai neîntîrziat rezolvată, pe teren, de către folcloriștii noștri. Deocamdată, menținem termenul *doina* așa cum este el consacrat de tradiția cultă. Cu aceste considerații preliminare, să trecem acum la scrutarea cuprinsului cîntecelor cunoscute la noi obișnuit sub numele de *doină*.

Dar, înainte de a aborda această chestiune esențială a cercetării noastre, trebuie să amintim, cu regret, că noi nu vom prezenta aici doina decît parțial. Vom expune o doină lipsită nu numai de podoaba ei cea mai scumpă, ci de o parte însemnată din însăși ființa ei, poate chiar de cea mai însemnată... În adevăr, *doina*, cînd este cîntec de cuvinte, înseamnă conținut poetic plus conținut muzical. Este un fapt foarte cunoscut că majoritatea creațiilor populare în versuri reprezintă o fericită îngemănare a două arte. Muzica doinei — care ar putea fi cu competență caracterizată numai de un folclorist-muzicolog — vom fi nevoiți s-o lăsăm complet la o parte spre a ne ocupa exclusiv de textul poetic. Căci vai, după cuvîntul lui Virgil:

„Non omnia possumus omnes...".

Lăsăm dar în grija cititorului să întregească cu imaginația melodiile corespunzătoare cîntecelor despre care va fi vorba mai departe și să reconstituie în gînd — dacă e cu putință — și ceva din frumusețea lor.

CONTRIBUTION À LA CARACTÉRISATION DE LA *DOÏNA*

RÉSUMÉ

L'étude représente le premier chapitre d'un ouvrage plus ample, inédit, du professeur Petru Caraman. En abordant ce sujet, l'auteur a en vue l'ensemble des thèmes concernant la *doïna* (que l'on doit poursuivre comparativement dans le cadre restreint roumain, mais aussi dans un cadre plus large des oeuvres lyriques des autres peuples), les aspects stylistiques de cette catégorie folklorique et, surtout, sa musique, qui continue encore de nos jours un domaine insuffisamment étudié. L'auteur accorde une attention toute spéciale aux circonstances dans lesquelles la *doïna* prend naissance, aux sentiments qu'elle chante et, enfin, aux voies de sa propagation.

En essayant de surprendre la façon dont la *doïna* se reflète dans la conscience de notre peuple, l'auteur soumet à une analyse très minutieuse de nombreuses créations folkloriques de cette catégorie de même que les poésies ayant ce même thème appartenant aux auteurs roumains les plus importants. En tâchant de découvrir ainsi d'après les différents sentiments que chante la *doïna*, d'après la façon dont elle les chante, d'après les images poétiques qui s'y trouvent si abondamment répandues, la façon de laquelle a été conçue cette catégorie folklorique dans l'intuition artistique roumaine elle-même.

Dans la prèmiere partie de l'étude que nous publions en ce moment, l'auteur s'occupe de l'origine de la *doïna* — „un nom énigmatique dont l'origire est encore incertaine et très controversée" — de même que sa diffusion géographique. Dars la conclusion l'auteur souligne *l'autochtonisme dacique de la doïna* en précisant en même temps que la grande ressemblance du terme roumain avec la *daïna* de Lituanie „doit être rapportée à une époque antique préromaine lorsque les ancêtres des Lituaniens (peuples indo-européen lui aussi très conservateur) se seraient installés plus au Sud, tandis que les Daces se seraient installés plus au Nord et de cette façon ils se seraient rencontrés" (p. 16).

En ce qui concerne la diffusion géographique du terme de *doïna* dars l'espace roumain, le professeur Petru Caraman exprime certaines réserves en liaison avec son authenticité folklolique sur tout le territoire dacique.